

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.411.002.01.2020

Pan
Przemysław Daca
Prezes
Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie
ul. Grzybowska 80/82
00-844 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/20/501 Badanie sprawozdań finansowych projektów ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczach
Odry i Wisły

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach ¹ , ul. Sienkiewicza 2 44-100 Gliwice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Daca, Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie ² , od 17 stycznia 2018 r. (akta kontroli: tom I, str. 5-7)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania w zakresie finansowania zadań Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry³.2. Prawidłowość wydatkowania środków Projektu, weryfikacji dokumentów potwierdzających operacje finansowe oraz ujęcia w ewidencji księgowej.
Okres objęty kontrolą	Rok 2019, z uwzględnieniem zdarzeń, jakie nastąpiły w okresach wcześniejszych i późniejszych, jeśli miały one wpływ na zjawiska będące przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Joanna Paliga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/91/2020 z dnia 11 marca 2020 r. i nr LKA/134/2020 z dnia 20 maja 2020r.2. Stanisław Tarnowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/68/2020 z dnia 2 marca 2020 r.3. Jacek Kordanowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/90/2020 z dnia 11 marca 2020 r. (akta kontroli: tom I str. 1-4)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Badanie próby wydatków Projektu na łączną kwotę 418.162,8 tys. zł (98,6% wydatków poniesionych w 2019 r.) wykazało, że usługi i roboty budowlane zrealizowano zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami, a zobowiązania ich dotyczące uregulowano w wymaganych kwotach. Dowody księgowe poddano rzetelnej kontroli bieżącej, a poniesione wydatki prawidłowo ujęto w ewidencji księgowej oraz sprawozdaniach finansowych z realizacji Projektu przekazywanych

¹ Dalej: RZGW.

² Dalej: PGW. Dyrektorem, funkcjonującego w ramach PGW, RZGW w okresie objętym kontrolą był pan Łukasz Lange (do 22 kwietnia 2020 r.), następnie obowiązki Dyrektora RZGW pełnił pan Marcin Jarzyński (do 5 maja 2020 r.), a od 6 maja 2020 r. Dyrektorem RZGW był pan Mirosław Kurz.

³ Dalej: Projekt.

⁴ Dz.U. z 2019 r. poz. 489 ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

do Biura Koordynacji Projektu⁶. Nie stwierdzono przypadków przekroczenia limitu współfinansowania z pożyczki Międzynarodowego Banku Odbudowy i Rozwoju⁷ wydatków wynikających z badanych dowodów księgowych.

Biuro Wdrażania Projektu podejmowało prawidłowe działania w celu zabezpieczenia i uruchomienia środków na finansowanie realizacji Projektu. Z uwagi jednak na brak do 11 grudnia 2019 r. decyzji Komisji Europejskiej w sprawie zwiększenia limitu wydatków Projektu oraz wydłużenie w 2019 r. czasu oczekiwania na wpływ środków pożyczki i kredytu oraz środki budżetu państwa, w porównaniu z rokiem poprzednim, RZGW zaangażowało w finansowanie inwestycji w trakcie roku 216.330,9 tys. zł środków własnych, z czego 63.755,2 tys. zł nie zostało zrefundowane do końca 2019 roku.

NIK zwraca równocześnie uwagę, że zmiany kadrowe w Biurze Wdrażania Projektu⁸ oraz nieobsadzenie części przewidzianych w Regulaminie Organizacyjnym BWP stanowisk, niosą za sobą ryzyko braku ciągłości wiedzy i organizacji projektowej, co może mieć wpływ na realizację Projektu oraz przebieg sporu z poprzednim wykonawcą przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania w zakresie finansowania zadań Projektu

1.1 Plan wydatków oraz zaawansowanie finansowe zadań Projektu

Opis stanu faktycznego

Zadania RZGW związane z realizacją Projektu, wykonywane były przez Biuro Wdrażania Projektu¹⁰.

PGW wydatkowało na realizację Projektu środki w ramach komponentu A – Polder Racibórz, na który składały się następujące podkomponenty:

- A1 – Budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny;
- A2 – Pozyskanie prawa dysponowania gruntami pod planowaną inwestycję¹¹;
- A3 – Projekt i nadzór budowlany.

Dla komponentu A w planie finansowym Projektu na 2019 r. pierwotnie założono wydatki w łącznej kwocie 357.507.958,62 zł, którą ostatecznie zwiększono do 424.164.153,03 zł, tj. do faktycznego poziomu realizacji zadań¹². I tak:

- w zakresie podkomponentu A1 zwiększono kwotę wydatków z planowanych pierwotnie 340.162.217,66 zł do 410.529.143,23 zł, co wynikało z szybszego od zaplanowanego fakturowania robót budowlanych (wydatki poniesiono na roboty budowlane);

⁶ Dalej: BKP.

⁷ Dalej: MBOiR.

⁸ Dalej: BWP.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Funkcjonujące w ramach RZGW w Gliwicach.

¹¹ W ramach tego podkomponentu realizowane były również inwestycje w zakresie infrastruktury Nowej Wsi.

¹² Ostatnia zmiana planu na 2019 rok nastąpiła 15 stycznia 2020 r.

- w zakresie podkomponentu A2 zmniejszono kwotę wydatków z planowanych pierwotnie 4.000.000,00 zł do 856.610,10 zł, co wynikało przede wszystkim z poniesienia przez Gminę Lubomia na budowę infrastruktury Nowej Wsi kosztów kwalifikowalnych w wysokości ok. 200,0 tys. zł wobec planowanych 2 mln zł oraz z zaplanowania do wypłaty kosztów sądowych oraz wypłat ewentualnych odszkodowań – co nie zostało zrealizowane. Wydatki poniesiono m.in na budowę infrastruktury gminnej Nowej Wsi, na zapłatę za przejęte nieruchomości oraz na dofinansowanie organizacji dożynek w Nieboczowach;
- w zakresie podkomponentu A3 zmniejszono kwotę wydatków z planowanych 13.345.740,96 zł do 12.778.399,70 zł. Poniesione wydatki obejmowały: usługi nadzoru budowlanego (łącznie z pełnieniem funkcji Inżyniera Kontraktu i usługami zarządzania Kontraktem) - 9.647.570,90 zł, usługi sprawowania nadzoru autorskiego (w zakresie stwierdzania w toku wykonywania robót budowlanych zgodności ich realizacji z zatwierdzonym projektem budowlanym) - 2.547.930,99 zł, usługi konsultingowe - 521.751,41 zł oraz 61.146,40 zł z tytułu kosztów operacyjnych¹³.

Poniesione w 2019 r. wydatki zostały sfinansowane według źródeł wskazanych w planie finansowym Projektu (pożyczka MBOiR, kredyt Banku Rozwoju Rady Europy¹⁴, środki budżetu państwa oraz środki Funduszu Spójności wraz ze współfinansowaniem krajowym w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020¹⁵, a także środki własne czasowo zastępujące finansowanie z POliŚ¹⁶. W dokumencie pn. *Wykaz zobowiązań za 2019 r.*¹⁷, stanowiącym wkład BWP do *Raportu rocznego za 2019 r. z realizacji Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry* kwota sfinansowana ze środków własnych została wykazana jako sfinansowana z docelowego źródła¹⁸.

(akta kontroli: tom I, str. 226-238, 247-248, tom IV str. 138-181)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., zaawansowanie finansowe zadań Projektu, realizowanych przez RZGW w zakresie komponentu A, wynosiło 1.629.913,0 tys. zł, tj. 85,85% kwoty zaplanowanej na ten cel (1.898.540,0 tys. zł), z tego:

- w ramach podkomponentu A1 – 1.323.706,0 tys. zł, tj. 84,95% kwoty zaplanowanej na ten cel (1.558.160,0 tys. zł);
- w ramach podkomponentu A2 – 213.176,0 tys. zł, tj. 92,67% kwoty zaplanowanej na ten cel (230.040,0 tys. zł);
- w ramach podkomponentu A3 – 93.031,0 tys. zł, tj. 84,31% kwoty zaplanowanej na ten cel (110.340,0 tys. zł).

(akta kontroli: tom I, str. 68)

¹³ M.in. koszty delegacji, zakupu materiałów biurowych.

¹⁴ Dalej: BRRE.

¹⁵ Dalej: POliŚ. Pod tym pojęciem należy rozumieć środki UE oraz środki krajowe towarzyszące UE

¹⁶ W dalszej części wystąpienia pod pojęciem POliŚ należy rozumieć środki UE oraz środki budżetu państwa towarzyszące UE.

¹⁷ Sprawozdanie finansowe z realizacji Projektu sporządzone przez BWP.

¹⁸ Tj. ze środków POliŚ. Kwoty sfinansowane ze środków własnych zostały wykazane w kolumnie „uwagi”

Według stanu na 31 grudnia 2019 r., wskaźniki postępu finansowego i rzeczowego kontraktów realizowanych lub niezrealizowanych w 2019 r. w ramach podkomponentu A1 przedstawiały się następująco¹⁹:

- A1-1 – budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny (kontrakt o wartości 987.881,1 tys. zł) – umowa z wykonawcą została rozwiązana w październiku 2016 r., gdy zawansowanie finansowe wykazane w Przejściowych Świadczeniach Płatności²⁰ wraz z kwotami zapłaconych faktur wyniosło 57,4%, a zaawansowanie rzeczowe (po zinventaryzowaniu przez Inżyniera Kontraktu wykonanych robót) – 58,4%²¹;
- A1-4 – dokończenie budowy suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny (kontrakt o wartości brutto 911.337,4 tys. zł²²) – zaawansowanie rzeczowe – 79,21%²³; a zaawansowanie finansowe w oparciu o zaakceptowane PŚP oraz zapłacone faktury wyniosło 75,44%.

Kontrakty: A1-2 Modernizacja sieci piezometrów w ramach POPDO (kontrakt o wartości 169,3 tys. zł), A1-3 Wycinka drzew i przygotowanie terenu w pasie inwestycji (kontrakt o wartości 0,2 tys. zł)²⁴, A1-8 – Rów Tworkowski – zabezpieczenie skarp rowu, wykonanie ubezpieczenia docelowego (kontrakt o wartości 13.282,6 tys. zł), A1-9 – budowa upustu do Odry Miejskiej (kontrakt o wartości 2.373,0 tys. zł), A1-11 – Wzmocnienie podłoża poprzez wykonanie kolumn żwirowych oraz realizację pierwszego etapu nasypów dociążających, prac towarzyszących i projektowych (kontrakt o wartości 92.947,1 tys. zł), A1-12 – finalizacja prac na Zapleczu Eksploatacyjnym (kontrakt o wartości 454,6 tys. zł, A1-13 – rozbiórka budynków, ogrodzeń, placów utwardzonych, szamb oraz studni gospodarskich we wsiach Nieboczowy i Ligota Tworkowska wraz z wykonaniem

¹⁹ Dane przedstawiono na podstawie Monitoringu Postępu Robót Budowlanych (CMS).

²⁰ Zwane dalej „PŚP”.

²¹ Wzrost zaawansowania rzeczowego w stosunku do danych z Monitoringu Postępu Robót Budowlanych (CMS) z 31 października 2016 r. (po odstąpieniu od Kontraktu w dniu 14 października 2016 r.) wynikał ze zinventaryzowania przez Inżyniera Kontraktu wykonanych robót.

²² Umowa na „Dokończenie budowy suchego zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny” została zawarta 30 listopada 2017 r. pomiędzy RZGW GL z Joint Venture firm: Budimex SA Polska (Lider) i Ferrovial Agroman SA Hiszpania (Partner): zwana dalej Kontraktem A1-4. Wartość kontraktu została zmieniona poprzez: zmniejszenie o kwotę 3.429.004,36 zł w wyniku podpisania 2 października 2018 r. aneksu nr 2, który dotyczył wykonania dodatkowych prac makroniwelacyjnych powiększających docelową pojemność zbiornika, z wykorzystaniem materiału z makroniwelacji do zabudowy w obiekty inżynierskie zbiornika, zmniejszenie o kwotę 3.416,300,00 zł w wyniku podpisania 30 kwietnia 2019 r. aneksu nr 3, który dotyczył wykonania warstwy ochronnej nasypów z materiału dostępnego na terenie czaszy zbiornika, zmniejszenie o kwotę 2.063.263,35 zł w wyniku podpisania 26 lipca 2019 r. aneksu nr 4, który dotyczył wykonania rozszerzenia dokumentacji w zakresie prac makroniwelacyjnych, powiększających docelową pojemność zbiornika oraz zwiększenie o kwotę 16.380.178,39 zł wartości Kontraktu, w wyniku podpisania 13 listopada 2019 r. aneksu nr 5, który dotyczył zmiany terminu ukończenia do 29 maja 2020 r. oraz zwiększenia wartości robót w ramach Kontraktu (uzyskano zgodę Banku Światowego z 11 listopada 2019 r.). W aneksie nr 5 uzasadniono zwiększenie wartości Kontraktu koniecznością pokrycia dodatkowych kosztów wykonawcy wynikających z przedłużenia okresu trwania Kontraktu, uregulowania wzajemnych roszczeń odnoszących się do okoliczności obiektywnie mających miejsce w przeszłości oraz konieczności wykonania dodatkowych i zamiennych robót koniecznych do wykonania celem zakończenia Kontraktu.

²³ Zaawansowanie robót wykonawcy określono na podstawie CMS dla kontraktu A1-4. Łącznie z robotami zrealizowanymi przez poprzednich wykonawców realizujących inne kontrakty na budowie suchego zbiornika przeciwpowodziowego zaawansowanie robót na dzień 31 grudnia 2020 r. wyniosło 88,61%. Zgodnie z deklaracjami wykonawcy, roboty zostaną zasadniczo ukończone w terminie 29 maja 2020 r., tj. w czasie wyznaczonym w aneksie nr 5 na ukończenie Kontraktu.

²⁴ Kontrakty A1-5, A1-6 i A1-7 zostały włączone w zakres Kontraktu A1-4.

projektów wykonawczych tych rozbiórek (kontrakt o wartości 2.896,2 tys. zł²⁵) – zostały zakończone przed 2019 r. i ich zawansowanie finansowe i rzeczowe wyniosło 100,0%.

(akta kontroli: tom II str. 90-91, 94-103, 164)

W 2019 r. prowadzono na terenie Gminy Lubomia prace w ramach zadania A2-4-Z1 Budowa budynku Wiejskiego Domu Kultury z Remizą OSP z zadaniem terenowym i rynkiem z placem wodnym, budynku Wiejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, parku wraz z obiektami, ścieżek rowerowych i infrastruktury technicznej, na podstawie umowy z dnia 27 marca 2013 r., zawartej pomiędzy RZGW a Gminą Lubomia o finansowanie budowy infrastruktury gminnej na terenie Nowej Wsi.

Według stanu na 31 grudnia 2019 r., wskaźniki postępu finansowego i rzeczowego²⁶ zadania A2-4-Z1 – (wartość kontraktu z uwzględnieniem aneksów - 17.084,7 tys. zł) wynikające z zaakceptowanych dokumentów rozliczeniowych oraz faktur wynosiły 100%²⁷;

Zadania: A2-4-Z2 (Budowa budynków mieszkalnych jednorodzinnych: zespół Z4 (stan deweloperski - mieszkania dwupokojowe i trzypokojowe, zespół Z5 - jedno mieszkanie dwupokojowe oraz jedno mieszkanie dla osoby niepełnosprawnej, zespół Z6 - 5 mieszkań jednopokojowych – wartość zadania 1.409,3 tys. zł), A2-4-Z3 (Budowa wyspy w parku – wartość zadania 799,2 tys. zł), A2-4-Z4 (Budowa boiska do piłki nożnej z układem ogrodzeń, piłkochwytywów oraz trybunami zadaszonymi oraz boiska wielofunkcyjnego - wartość zadania 5.273,9 tys. zł) i A2-4-Z5 wartość zadania 950,7 tys. zł) zostały zrealizowane w latach poprzednich – ich zaangażowanie rzeczowe i finansowe wyniosło 100%.

Także w całości w latach poprzednich zostały zrealizowane pozostałe kontrakty w ramach podkomponentu A2 w zakresie budowy infrastruktury technicznej, tj.: Kontrakt ORFPP A2-1 (Budowa infrastruktury technicznej w zakresie dróg, kanalizacji deszczowej, sanitarnej i sieci wodociągowej dla Nowej Wsi w Gminie Lubomia- o wartości 17.628,0 tys. zł), Kontrakt ORFPP A2-2 (Przebudowa sieci elektroenergetycznej SN i NN dla Nowej Wsi w Gminie Lubomia – o wartości 1.724,3 tys. zł.), Kontrakt ORFPP A2-3 (Zaprojektowanie i wykonanie w formule pod klucz kompletnego obiektu w postaci oczyszczalni ścieków dla Nowej Wsi w Gminie Lubomia - o wartości 2.157,6 tys. zł), Kontrakt ORFPP A2-5 (Budowa cmentarza, przeniesienie grobów, kapliczek i krzyży z Nieboczów do Nowej Wsi w Gminie Lubomia - o wartości 4.560,2 tys. zł), Kontrakt ORFPP A2-6 (Dostawa wyposażenia dodatkowego dla budynków komunalnych w Nieboczowach obejmujący 11 zadań - o wartościach odpowiednio: Z1 – 180,4 tys. zł, Z2 – 22,2 tys. zł, Z3 – 198,4 tys. zł, Z4 – 108,4 tys. zł, Z5 – 43,1 tys. zł, Z6 – 47,8 tys. zł, Z7 – 4,1 tys. zł, Z8 – 62,1 tys. zł, Z9 – 15,8 tys. zł, Z11 – 43,1 tys. zł), a wydatki na nie poniesione były równe kwotom środków przeznaczonych na ten cel.

(akta kontroli, tom II str. 91-92, 104-125, 205-207, 218)

²⁵ W aneksach do kontraktu nr 1, 2 i 3 zwiększono wartość zaakceptowanej Kwoty Kontraktowej odpowiednio o: 471,0 tys. zł, 622,8 tys. zł i 555,6 tys. zł.

²⁶ Dane przedstawiono na podstawie Monitoringu Postępu Robót Budowlanych (CMS)- ostatni CMS jest na dzień 30 czerwca 2019 r., ponieważ usługa Konsultanta została przedłużona do 30 czerwca 2019 r., na podstawie aneksu nr 11 (Joint Venture firm ECMG GmbH Wiedeń, ECM Group Polska SA- Warszawa i Euro-Projekt Elbląg).

²⁷ Termin realizacji umowy przedłużono do 30 kwietnia 2019 r., a ostatnią fakturę zgodnie z umową Gmina Lubomia zapłaciła 22 lipca 2019 r.

Na dzień 29 lutego 2020 r.²⁸ zaangażowanie rzeczowe realizacji poszczególnych obiektów wchodzących w zakres Kontraktu A1-4 wynosiło:

- Obiekt Nr 1 Zapora czołowa z budowlami towarzyszącymi – około 96%,
- Obiekt Nr 2 Zapora lewobrzeżna z budowlami towarzyszącymi – około 94%,
- Obiekt Nr 3 Zapora prawobrzeżna z budowlami towarzyszącymi – około 93%,
- Obiekt Nr 4 Zaplecze eksploatacyjne zbiornika – około 85%,
- Obiekt Nr 5 Zagospodarowanie czaszy zbiornika – około 67%.

Termin zakończenia robót, zgodnie z Aneks nr 5, określono na 29 maja 2020 r.

Kierownik BWP wyjaśnił, że wskaźniki te należy uznać za satysfakcjonujące na obecnym etapie budowy, a stwierdzenie bieżącego zaangażowania możliwe jest dopiero po przekazaniu personelowi Inżyniera Kontraktu (w cyklu miesięcznym) kompletu dokumentów potwierdzających zakres rzeczowy wykonanych prac na Kontrakcie A1-4. Stwierdził, że „*Biorąc pod uwagę na ten moment Datę Kończącą - 29 maja 2020 r.- oraz faktyczne, obserwowane na budowie, szybkie tempo prac, należy spodziewać się, że wskaźniki zaawansowania wg stanu na koniec kwietnia istotnie wzrosną*”.

Według raportu Inżyniera Kontraktu za miesiąc luty 2020 r. „*Cel polegający na osiągnięciu funkcjonalności zbiornika do 29 stycznia 2020 r. został uzyskany w terminie i obecnie Zamawiający nie identyfikuje zasadniczych ryzyk związanych z niedotrzymaniem przez Wykonawcę Czasu na Ukończenie*”.

Zgodnie z raportem Inżyniera Kontraktu za miesiąc marzec 2020 r., z uwagi na trwającą epidemię COVID-19 istnieje ryzyko polegające na konieczności przedłużenia niektórych terminów związanych z realizacją robót, ale przede wszystkim czynności związanych z przejściem Terenu Budowy (Świadectwo Przejęcia), uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie, a także dostawami Sprzętu i Urządzeń do eksploatacji zbiornika.

(akta kontroli: tom II str. 138-152, 219)

Kwota roszczeń poprzedniego wykonawcy zbiornika Racibórz wobec PGW wynosiła 431.590,8 tys. zł²⁹ (w tym odsetki naliczone do 31 lipca 2018 r.). Ponadto roszczenia obejmowały (nieuwzględnione w powyższej kwocie) odsetki od dnia następnego po dniu złożenia pozwu.

PGW w złożonym 18 grudnia 2019 r. pozwie wzajemnym dochodzi od poprzedniego wykonawcy kwoty 26.335,1 tys. zł plus odsetki. Dodatkowo wskazuje na przysługującą mu wierzytelność w wysokości 112.665,6 tys. zł, która została potrącona z wierzytelności poprzedniego wykonawcy³⁰.

Zamawiający posiada również inne roszczenia wobec poprzedniego wykonawcy, które nie są przedmiotem pozwu wzajemnego, gdyż szkoda z tym związana nie wystąpiła jeszcze w pełnym zakresie lub są one obecnie przedmiotem ustaleń.

(akta kontroli, tom I, str.250-258)

PGW i spółka, która posiadała nieruchomości na terenie budowy zbiornika, posiadają roszczenia wzajemne. Wynikają one z faktu, że 2011 r. zawarta została

²⁸ Informacje z ostatniego zatwierdzonego przez BWP raportu miesięcznego Inżyniera Kontraktu.

²⁹ Według pozwu złożonego do Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w dniu 31 lipca 2018 r.,

³⁰ Kwota 112.665,6 tys. zł mieści się w kwocie dochodzonej przez poprzedniego wykonawcę, tj. 431.590,8 tys. zł.

przedwstępna umowa sprzedaży przez spółkę na rzecz RZGW prawa użytkowania wieczystego i prawa własności budynków związanych z nieruchomością za kwotę 916,9 tys. zł, z czego spółce wypłacono zaliczkowo 450,0 tys. zł. Wojewoda Śląski natomiast ustalił w listopadzie 2016 r. odszkodowanie z tytułu wygaśnięcia prawa użytkowania wieczystego w wysokości 224,8 tys. zł, tj. w kwocie niższej od kwoty ustalonej w powyższej umowie (wypłacone spółce 2 marca 2018 r.). Spółka wystąpiła 7 grudnia 2015 r. z pozwem przeciwko Skarbowi Państwa – RZGW o zawarcie umowy przyrzeczonej lub ewentualnie zapłatę odszkodowania (według stanu na 10 kwietnia 2020 r. wartość sporu to 692,1 tys. zł), natomiast Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej pozwała spółkę o zwrot zaliczki (postępowanie w toku).

(akta kontroli tom I, str. 250-251)

Do 6 kwietnia 2020 r. z tytułu solidarnej odpowiedzialności inwestora, wynikającej z art. 647¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny³¹, PGW zawarł z 21 podwykonawcami poprzedniego wykonawcy 44 umowy o łącznej wartości 30.133.429,59 zł, z czego w 2019 r. zapłacił 70.870,94 zł. Nie wystąpiły przypadki zapłaty odsetek z tytułu nieterminowej zapłaty zobowiązań wynikających solidarnej odpowiedzialności inwestora. Według stanu na 15 kwietnia 2020 r. w trakcie procedowania znajdowały się roszczenia dwóch podwykonawców o łącznej wartości 83,2 tys. zł.

W wyniku badania jedynej umowy zawartej w 2019 r. ustalono, że objęte nimi roszczenia zostały przeanalizowane przez Inżyniera Kontraktu, pod kątem ich wysokości i zasadności oraz rekomendował kwotę, jaka powinna zostać zapłacona, a rekomendowana kwota została wypłacona.

(akta kontroli tom I str. 255-269)

PGW zabezpieczyła³² środki na przewidywane koszty postępowania przez Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej w Warszawie w wysokości 5.000,0 tys. zł³³.

(akta kontroli tom I, str. 200)

1.2 Finansowanie Projektu, zapotrzebowanie na środki i ich uruchamianie

Opis stanu
faktycznego

Łączną wartość zadań komponentu A oszacowana³⁴ została na kwotę 1.895.540,0 tys. zł. Ich finansowanie zabezpieczono z następujących źródeł: 283.600,0 tys. zł ze środków pożyczki MBOiR; 489.840,0 tys. zł ze środków kredytu BRRE; 947.680,0 tys. zł ze środków POIiŚ; 41.600,0 tys. zł ze środków NFOŚiGW; 9.280,0 tys. zł ze środków Programu Odra 2006; 123.540,0 tys. zł z pozostałych środków krajowych.

(akta kontroli tom I, str. 218-225)

Od początku realizacji Projektu na realizację komponentu A wydatkowano kwotę 1.629.913,0 tys. zł z następujących źródeł: MBOiR – 258.014,4 tys. zł; BRRE –

³¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1495, ze zm.; dalej: ustawa Kodeks cywilny.

³² Zgoda Prezesa PGW nr 16/SW/2019 z 6 lutego 2019 r. w sprawie zabezpieczenia środków na wydatki 2019 r. finansowane z przychodów własnych.

³³ W tym 3.000,0 tys. zł – 3.500,0 tys. zł na opłatę rejestracyjną i arbitrażową.

³⁴ Według dokumentu pn. Inżynieria Finansowa Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry z grudnia 2017 r.

396.954,4 tys. zł; POliŚ– 752.163,8 tys. zł³⁵; NFOŚiGW – 41.600,0 tys. zł; Program Odra 2006 – 9.280,0 tys. zł; pozostałe środki krajowe – 108.145,1 tys. zł oraz środki własne czasowo zastępujące finansowanie z POliŚ- 63.755,2 tys. zł.

(akta kontroli: tom I, str. 243-246, 317-338)

Na realizację zadań komponentu A w 2019 r. zaplanowano³⁶ pierwotnie kwotę 357.508,0 tys. zł, z tego: 8.937,2 tys. zł z pożyczki MBOiR; 2.657,2 tys. zł z kredytu BRRE; 336.840,7 tys. zł ze środków POliŚ i 9.072,9 tys. zł z pozostałych środków krajowych. Po zmianach dokonanych w trakcie roku plan wydatków wynosił 424.164,1 tys. zł i odpowiadał faktycznej realizacji Projektu.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. zrealizowane wydatki w podziale na źródła finansowania w 2019 roku przedstawiały się następująco:

- na realizację podkomponentu A1 wydatkowano 410.529,1 tys. zł, z tego: 1.117,7 tys. zł z pożyczki MBOiR, 14.357,9 tys. zł z kredytu BRRE, 331.298,3 tys. zł³⁷ z POliŚ oraz 63.755,2 tys. zł ze środków własnych czasowo zastępujących finansowanie z POliŚ³⁸;
- na realizację podkomponentu A2 wydatkowano 856,6 tys. zł, z tego: 342,6 tys. zł z pożyczki MBOiR i 514,0 tys. zł ze środków krajowych;
- na realizację podkomponentu A3 wydatkowano 12.778,4 tys. zł, z tego: 6.325,3 tys. zł z pożyczki MBOiR i 6.453,1 tys. zł ze środków krajowych³⁹.

Zwiększenie finansowania ze środków BRRE wynikało ze wstrzymania finansowania przez UE (do czasu zakończenia kontroli ETO) oraz finansowania towarzyszącego z budżetu państwa⁴⁰. Czasowy brak wpływu środków z obydwu ww. źródeł, poza środkami BRRE sfinansowano ze środków własnych PGW.

(akta kontroli: tom I str. str. 196-198, 226-238, 339-340, tom IV, str. 180-181)

W 2019 r. przestrzegano procedur dotyczących wnioskowania o środki finansowe na realizację zadań Projektu, zawartych w dokumencie pn „Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry”⁴¹.

W 2019 r. czas oczekiwania na zawnioskowane przez BWP środki finansowe przedłużył się w porównaniu do roku 2018.

W 2019 r. okres oczekiwania na wydanie przez dysponentów funduszy decyzji uruchamiających środki pożyczki i kredytu oraz środki budżetu państwa, wynosił od

³⁵ W tym 57.779,8 tys. z rezerwy celowej (decyzja MF/IP6.4143.3.623.2019.MF.POIIS 2014-2020.4890 z dnia 6 grudnia 2019).

³⁶ Dokument: tabela do monitorowania planowania i wykorzystania środków z rezerwy celowej budżetu państwa.

³⁷ W tym 57.779,8 tys. z rezerwy celowej.

³⁸ W planie do zrefundowania ujęto wydatki w łącznej kwocie 180,877,6 tys. zł, w tym 108.257,6 tys. zł do refundacji ze środków UE i 72.620,0 tys. zł do refundacji ze środków UERP. W dniu 30 grudnia do PGW wpłynęło 59.342,6 tys. zł ze środków UE, a część środków do refundacji ze środków UERP sfinansowano z dotacji w wysokości 57.779,8 tys. z rezerwy celowej.

³⁹ Łączna kwota środków krajowych zaangażowanych w realizację Projektu w 2019 r. wyniosła 6.967,1 tys. zł: Decyzje: MF/WM4.4143.3.3.2019.MF.60; MF/WM4.4143.3.21.2019.MF.1349 MF/WM4.4143.3.35.2019.MF.2955 korygowana decyzją MF/WM4.4143.3.35.2019.MF.2955.K01 (łącznie 6 377 490,00 zł) oraz środki własne w wysokości 589 566,61 zł.

⁴⁰ W grudniu 2017 r. Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju wysłało do Komisji Europejskiej zaktualizowany wniosek o dofinansowanie dla Projektu, celem wydania kolejnej decyzji zwiększającej wysokość wydatków kwalifikowalnych w Projekcie. Decyzja KE została wstrzymana do czasu zakończenia kontroli ETO. W dniu 11 grudnia 2019 r. Komisja Europejska wydała decyzję wykonawczą (C(2019)9072) akceptująca dodatkowe koszty kwalifikowalne.

⁴¹ Dalej: „Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie”.

48 do 62 dni, średnio 57 dni. W roku 2018 r. okres ten wynosił od 35 do 61 dni, średnio 49 dni.

Okres oczekiwania na wpływ środków w 2019 roku wynosił od 83 do 124 dni (licząc od dnia złożenia wniosku przez BKW do BKP), podczas gdy w roku 2018 wynosił od 65 do 81 dni.

Okres od dnia wydania decyzji do wpływu środków wynosił w 2019 r. od 21 do 76 dni, natomiast w roku 2018 od 15 do 30 dni.

(akta kontroli: tom I, str. 281-282)

W 2019 r. jednostka kontrolowana korzystała ze środków własnych, celem terminowego regulowania zobowiązań. W trakcie roku 2019 PGW WP zaangażowała w realizację Projektu łącznie 216.330,9 tys. zł ze środków własnych. Na kwotę tą złożyły się:

- 152.575,7 tys. zł – kwota jaką wydatkowano z własnych środków na opłacenie realizacji projektu i która została zrefundowana do końca roku 2019,
- 63.755,2 tys. zł planowane do refundacji ze środków POiŚ.

Całkowita zaangażowana ze środków własnych kwota stanowi 51,0% kosztów projektu poniesionych w 2019 roku.

Te działania były wynikiem długotrwałych procedur i wydłużonego czasu pozyskiwania środków w ramach Projektu. Pomimo, że środki na jego realizację były zabezpieczone i dostępne, PGW zmuszone były zaangażować przejściowo środki własne, by przeciwdziałać naliczeniom przez kontrahentów odsetek za dokonanie nieterminowo płatności za zobowiązania.

(akta kontroli: tom I, str. 226, 239, tom IV, str. 138-181)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r., na rachunkach do obsługi Projektu znajdowało się łącznie 72.000,00 zł (całość z kredytu BRRE - zwrócone 3 stycznia 2020 r.).

(akta kontroli: tom I, str. 270-277)

1.3. Plan zamówień publicznych

Opis stanu faktycznego

Obowiązujący od początku 2019 r. Plan Realizacji Zamówień dla Projektu (Procurement Plan)⁴² został zmieniony w sierpniu 2019 r.⁴³. W zmienionym Planie ujęto jedno nowe zadanie (A3-19) polegające na zakupie wyposażenia niezbędnego do eksploatacji zbiornika w Raciborzu. Miało to charakter rozwiązania awaryjnego, na wypadek gdyby nie można było, jak planowano, przekazać tego zadania do realizacji obecnemu wykonawcy zbiornika.

W dniu 4 maja 2020 r. aneksem nr 7 zadanie to zostało przekazane do realizacji obecnemu wykonawcy zbiornika. Według załącznika do ww. aneksu przewidywany termin dostawy urządzeń wyznaczono na okres od 31 maja 2020 r. do 20 listopada 2020 r.⁴⁴. Ujęty w aneksie sprzęt jest przeznaczony do zadań związanych z eksploatacją zbiornika Racibórz (ciągniki, kosiarki, urządzenia i narzędzia ślusarskie) i nie limituje odbioru robót określonych w Kontrakcie A1-4.

(akta kontroli: tom I, str. 344-384, 442-451)

⁴² Z 3 listopada 2017 r., zaakceptowany przez Bank Światowy 8 listopada 2017 r.

⁴³ Zmiana zaakceptowana przez Bank Światowy 27 sierpnia 2019 r.

⁴⁴ Wg zapisów aneksu są to daty orientacyjne i mogą ulec zmianie.

Innych postępowań na 2019 rok w Planie Realizacji Zamówień dla Projektu nie przewidziano.

BWP w 2019 r. udzieliło czterech zamówień w trybie „Shopping”. Wartość zamówień wynosiła od 4,1 tys. zł do 29,6 tys. zł brutto. Zakupy dotyczyły zestawów komputerowych, dysków i macierzy do składowania kopii zapasowych, tuszów i tonerów oraz artykułów biurowych, piśmienniczych i papierniczych dla Biura Wdrażania Projektu - Zbiornik Racibórz Dolny. Zakup tuszów i tonerów został przeprowadzony zgodnie z procedurami Banku Światowego⁴⁵. W pozostałych trzech przypadkach BWP nie uzyskało wymaganych trzech ofert pomimo wysłania każdorazowo od czterech do sześciu zapytań kierowanych do potencjalnych oferentów.

Zamówienia te ze względu na zakres i wartość nie podlegały ujęciu w Planie Zamówień dla Projektu.

(akta kontroli: tom I str. 341-343, 386-441)

1.4 Kontrola zarządcza w ramach Projektu oraz zagrożenia, ryzyka i problemy związane z jego realizacją

Opis stanu faktycznego

W 2019 r. wdrożono nowe (wobec wcześniej obowiązujących) rozwiązania w zakresie kontroli zarządczej w odniesieniu do realizacji Projektu ze środków POIiŚ. Polegały one na wprowadzeniu dodatkowych procedur postępowania w trakcie realizacji Projektu, które obejmowały: weryfikację zgodności robót, usług i dostaw z umową, przygotowywanie wniosków o płatność, przeciwdziałanie konfliktowi interesów, zapobieganie nadużyciom finansowym oraz archiwizację dokumentów⁴⁶. Ponadto zmieniona została Polityka Rachunkowości⁴⁷. Obowiązujący system kontroli zarządczej zapobiegł powstaniu nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I, str. 204-205, tom II, str. 1-86)

Jak wyjaśnił Dyrektor RZGW, w 2019 roku Inżynier Kontraktu prowadził na bieżąco monitoring i nadzór nad budową Zbiornika Racibórz. Współpraca BWP i RZGW GL z personelem Inżyniera Kontraktu układała się poprawnie. Inżynier Kontraktu składał na bieżąco raporty miesięczne wraz z wymaganymi przez BWP wyjaśnieniami. Raporty były zatwierdzane terminowo. Inżynier Kontraktu otrzymywał płatności za zrealizowane usługi. RZGW nie miał zastrzeżeń do jego pracy i nie wstrzymywał płatności w 2019 roku.

Zgodnie z oceną BWP, harmonogram zakładający ukończenie robót do 29 maja 2020 r. jest realny. Dyrektor RZGW wyjaśnił: *Trudno jednak na razie ocenić, jak na realizację robót wpłynie zagrożenie epidemiologiczne COVID-19 i skutki podjętych w Polsce i na świecie działań w celu ograniczania skutków pandemii.*

Wśród ryzyk, które mogą potencjalnie wpłynąć na termin realizacji zdania A1-4 Dyrektor RZGW wymienił:

⁴⁵ Tj. dokumentem pn. „Zamówienia towarów, robót i usług niekonsultingowych realizowane przez pożyczkobiorców Banku Światowego w ramach pożyczek MBOiR oraz kredytów i grantów MSR (*Guidelines Procurement Under IBRD Loans And IDA Credit*)”.

⁴⁶ Wprowadzone przez Dyrektora RZGW Instrukcją wewnętrzną nr 25/2019 z dnia 10 grudnia 2019 r.; obowiązuje od dnia podpisania. Procedury dotyczyły środków POIiŚ i były wynikiem kontroli przeprowadzonej przez NFOŚiGW w 2018 roku.

⁴⁷ Zarządzeniem nr 79/2019 z dnia 30 grudnia 2019 r. z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2019 r. Od dnia 30 grudnia 2019 r. obowiązuje nowa Instrukcja obiegu dokumentów księgowych PGW wprowadzona Zarządzeniem nr 78/2019 Prezesa PGW.

- wyjątkowo niekorzystne warunki pogodowe w tym w szczególności długotrwałe opady deszczu,
- potencjalne ryzyko wystąpienia wezbrania powodziowego,
- zagrożenia prawne związane z realizacją makroniwelacji, tj. toczące się postępowanie Urzędu Górniczego⁴⁸,
- nowe i niespodziewane zagrożenie związane z koronawirusem.

Według Dyrektora RZGW, „ważnym elementem harmonogramu realizacji prac jest przeprowadzenie przez Wykonawcę wymaganych prób końcowych. Dotychczas zrealizowane prace były przedmiotem odbiorów ze strony zespołu właściwych Inspektorów, były nadzorowane przez zespół Inżyniera, a także bezpośrednio przez personel RZGW. Stąd też ryzyko wystąpienia istotnych wad na etapie prób końcowych należy uznać za niewielkie. Należy jednak wskazać, iż w przypadku wykrycia uchybień lub problemów dotyczących obiektów Zbiornika Racibórz na etapie prób końcowych, termin zakończenia prac może ulec zmianie”.

(akta kontroli tom I str. 202-208)

Według opinii Inżyniera Kontraktu przedstawionej w Raporcie miesięcznym nr 54 za miesiąc marzec 2020 r.⁴⁹, nie identyfikuje się zasadniczych ryzyk nieterminowego zakończenia robót na Kontrakcie A1-4. Jednak z uwagi na trwającą epidemię COVID-19, istnieje ryzyko polegające na konieczności przedłużenia niektórych terminów związanych z realizacją robót, przede wszystkim czynności związanych z przejściem terenu budowy (Świadectwo Przejęcia), uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie, a także dostawami sprzętu i urządzeń do eksploatacji Zbiornika, zgodnie z planowanym podpisaniem aneksu do Kontraktu A1-4⁵⁰.

(akta kontroli tom II str. 149-152)

W trakcie kontroli NIK trwały prace przygotowawcze dotyczące przeprowadzenia prób końcowych Zbiornika Racibórz. Zgodnie z wymaganiami określonymi w Załączniku nr 1 do aneksu nr 5 do Kontraktu, do 29 stycznia 2020 r. zapewniono funkcjonalność Zbiornika, pozwalającą zatrzymać ewentualną falę powodziową⁵¹. Przygotowany przez wykonawcę dokument Program Prób Końcowych został zweryfikowany przez zespół Inżyniera. Inżynier nie wystosował istotnych uwag do tego dokumentu, poza zaleceniem uzupełnienia dokumentu o zbiorcze listy kontrolne całości wymaganych czynności. Swoje uwagi wniósł także Nadzór Autorski projektantów, który wskazywał, iż w ramach Prób Końcowych Budowli Przelewowo-Spustowej należy sprawdzić pracę zasuw we wszystkich przęsłach.

W trakcie kontroli NIK, zespół BWP przygotował propozycję obsady kadrowej niezbędnej do eksploatacji Zbiornika Racibórz, przewidującą zwiększenie liczby zatrudnionych obecnie osób. Opracowano także listę uprawnień technicznych, jakimi powinien dysponować zatrudniony personel. Według stanu na 5 maja 2020 r. trwał proces naboru pracowników.

Według stanu na 6 maja 2020 r., instrukcja eksploatacji zbiornika była w trakcie opracowywania przez zespół Nadzoru Autorskiego⁵².

⁴⁸ Postępowanie w sprawie realizacji makroniwelacji zostało umorzone przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Gliwicach, postanowieniem o umorzeniu śledztwa z dnia 29 listopada 2019 r. Urząd Górniczy nie podjął decyzji w sprawie do zakończenia czynności kontrolnych tj. do 6 maja 2020 r.

⁴⁹ Opracowany przez Inżyniera Kontraktu do 16 kwietnia 2020 r. W trakcie kontroli NIK był on w trakcie sprawdzania i zatwierdzania przez BWP.

⁵⁰ Tj. zakupu sprzętu niezbędnego do funkcjonowania zbiornika Racibórz.

⁵¹ Fakt ten potwierdzono w Raporcie miesięcznym Inżyniera Kontraktu nr 53 za luty 2020 r.

⁵² Instrukcja eksploatacji zbiornika powinna zawierać m.in. Dokumentację techniczno-ruchową (DTR dla zainstalowanych urządzeń, która będzie zawierać m.in. ich charakterystykę, odpowiednie schematy, instrukcje użytkowania i obsługi, konserwacji oraz odpowiednie instrukcje BHP).

Dyrektor RZGW wyjaśnił, że Instrukcja eksploatacji zbiornika, po jej przekazaniu przez zespół Nadzoru Autorskiego, zostanie zatwierdzona przez Zespół Inżyniera Kontraktu. Termin sporządzenia Instrukcji eksploatacji zbiornika ustalony został⁵³ na koniec kwietnia 2020 roku. Obowiązujący wówczas tj. 16 sierpnia 2018 r. termin zakończenia budowy zbiornika to 18 stycznia 2020 r., po czym aneksem nr 5 termin zakończenia budowy zbiornika został przesunięty na 29 maja 2020 r., co skutkowało niemożnością zakończenia opracowania instrukcji do końca kwietnia 2020 r., z uwagi na niezakończenie robót w zakresie automatyki (AKPiA) i systemu sterowania.

(akta kontroli tom I str. 207-208, tom II str. 93, 208-217)

Według obowiązującego Regulaminu Organizacyjnego BWP⁵⁴, w Biurze powinno funkcjonować 13 stanowisk, z których wg stanu na 31 grudnia 2019 r. obsadzonych było 10. Nieobsadzone stanowiska to: Koordynator Zespołu Finansowania i Raportowania (od 1 lutego 2019 r.), stanowisko ds. przygotowania kontraktów (od 2 stycznia 2018 r.), specjalista ds. realizacji i rozliczeń budów (od 1 czerwca 2019 r.).

(akta kontroli tom II, str. 87-89, tom III, str. 301-306)

NIK zauważa, że zmiany osobowe w BWP⁵⁵ oraz brak obsadzenia wszystkich przewidzianych w Regulaminie organizacyjnym stanowisk, niosą za sobą ryzyko braku ciągłości wiedzy i organizacji projektowej, co może mieć istotny wpływ na skuteczność wdrażania komponentu A i rozliczanie zadań Projektu OPDO oraz przebieg sporu przed Sądem Arbitrażowym przy Krajowej Izbie Gospodarczej z poprzednim wykonawcą.

NIK jako potencjalne ryzyka związane z realizacją zbiornika Racibórz wskazuje także:

- ryzyko obniżenia jakości robót oraz niezrealizowania obowiązków związanych z wymaganiami decyzji środowiskowych, przepisów prawa i warunków opisanych w PZŚ przez wykonawcę kontraktu A1-4 „Budowa Zbiornika Racibórz” ze względu na potrzebę zintensyfikowania tempa robót budowlanych oraz oczekiwanie jak najszybszego zakończenia prac;
- ryzyko niezyskania wystarczającego poziomu wód dla przeprowadzenia prób końcowych Budowli Przelewowo-Spustowej, dla sprawdzenia pracy zasuw we wszystkich przęsłach ze względu na obecne warunki hydrologiczne.

W 2019 r. konsultant BKP przeprowadził audyt wybranych wydatków poniesionych przez BWP w Raciborzu (próba obejmowała trzy faktury, po jednej z każdego podkomponentu). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

(akta kontroli tom I, str. 209-210)

⁵³ W piśmie Nadzoru Autorskiego nr PM1797/51/2018 z dnia 16 sierpnia 2018 r.

⁵⁴ Wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora RZGW nr 1/2018 z dnia 2 stycznia 2018 r.

⁵⁵ Do końca 2019 roku pięć osób uczestniczących w Projekcie od początku jego realizacji oraz wykonujących wiodące w nim role odeszło z pracy: ([1] Konsultant BKP ds. Zarządzania Komponentem A (który był jednocześnie Pełnomocnikiem Dyrektora RZGW ds. Realizacji Komponentu A POPDO i faktycznie w ramach tych uprawnień kierował pracami Biura Wdrażania Projektu oraz reprezentował inwestora w ramach umów zawartych przez RZGW w celu realizacji Komponentu A (wobec wykonawcy Kontraktu na roboty, Konsultantów i Gminy Lubomia); [2] kierownik BWP; [3] kierownik sekcji finansowania i raportowania; [4] główny specjalista BWP ds. inwestycji oraz [5] główny specjalista ds. inwestycji.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

OBSZAR

2. Prawdliwość wydatkowania środków Projektu, weryfikacji dokumentów potwierdzających operacje finansowe oraz ujęcia w ewidencji księgowej

Opis stanu
faktycznego

Badaniem objęto wydatki na łączną kwotę 418.162.796,81 zł⁵⁶ (98,6% wydatków poniesionych przez BWP w ramach Projektu w badanym okresie), udokumentowane 22 fakturami VAT, z czego: 410.526.879,32 zł poniesiono w ramach podkomponentu A1, oraz 7.635.917,49 zł – w ramach podkomponentu A3. W próbie nie znalazły się wydatki dotyczące podkomponentu A2.

Nie stwierdzono przypadków przekroczenia limitu współfinansowania z pożyczki MBOiR⁵⁷ wydatków wynikających z badanych dowodów księgowych (85,0% dla podkomponentu A1 i 70,0% dla podkomponentu A3).

Struktura źródeł finansowania wydatków udokumentowanych zbadanymi dowodami księgowymi przedstawiała się następująco:

- podkomponent A1 – wydatki z tytułu robót budowlanych sfinansowano w ramach POLiŚ (od 68,5% do 99,7%), a w pozostałej części z pożyczki MBOiR i z kredytu BRRE;
- podkomponent A3 – wydatki sfinansowano w 50,0% z pożyczki MBOiR, a w pozostałej części z budżetu państwa.

Objęte próbą wydatki były związane z realizacją Projektu, a usługi i roboty budowlane zrealizowano zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami⁵⁸. Wydatki rzetelnie ujęto w ewidencji księgowej oraz sprawozdaniach finansowych i ich korektach z realizacji Projektu przekazywanych do BKP. Stwierdzono kompletność i poprawność kontroli bieżącej badanych dowodów księgowych. Zawierały one elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵⁹. Zostały zatwierdzone pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym przez upoważnione osoby, zgodnie z procedurą określoną w dokumencie pn. *Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie*.

Zobowiązania wynikające z 22 objętych badaniem faktur VAT uregulowano w kwotach wynikających z umów zawartych z wykonawcami, przy czym w przypadku jednej faktury⁶⁰, wystąpiła trzydniowa zwłoka w zapłacie części zobowiązania. Jak ustalono, zapłata pozostałej części kwoty wynikającej z faktury

⁵⁶ Z tego losowo (przy zastosowaniu metody monetarnej MUS, poziom ufności 95%, próg istotności próby 1% - Standard ISA 320 – International Standards of Auditing)) dobrano wydatki na kwotę 411.705.964,04 zł, a celowo – wydatki na kwotę 6.456.832,77 zł (wynikające z dowodów dokumentujących wydatki wylosowane).

⁵⁷ Wskaźniki finansowania zaktualizowane w aneksie nr 2 umowy z Bankiem Światowym z dnia 20 grudnia 2017 r.

⁵⁸ Zgodność stwierdzono na podstawie protokołów odbioru, Przejściowych Świadectw Płatności, raportów Inżyniera Kontraktu, raportów wykonania usług nadzoru autorskiego, raportu wykonania usług konsultingowych w zakresie wdrożenia Planu RAP.

⁵⁹ Dz.U. z 2019 r. poz. 351 ze zm.

⁶⁰ Faktura VAT nr 006/01/19/S4H/SK z dnia 9 stycznia 2019 r. opiewająca na wartość: 40.630.461,29 zł. Termin płatności faktury VAT przypadał na 1 lutego 2019 r. (piątek), zapłata nastąpiła w dniu 4 lutego 2019 r. (poniedziałek). Opóźniona zapłata dotyczyła kwoty: 22.010.571,95 zł.

VAT nastąpiła w tym samym dniu co wpływ środków z POiŚ na rachunek bankowy prowadzony dla projektu⁶¹.

Zgodnie z wyjaśnieniem Kierownika BWP, cyt. „(...) Druga transza w wysokości 22.010.571,95 zł została przekazana na rzecz BUDMIEX S.A. jeszcze w tym samym dniu, w którym otrzymaliśmy środki finansowe UE na konto bankowe, tj. 4.02.2019 r. pomimo wcześniej złożonego wniosku o te środki przez RZWG w Gliwicach.” Ponadto wyjaśnił, że nie występowało o prolongatę terminu płatności faktury VAT, a BUDIMEX S.A. w związku z zaistniałą sytuacją nie naliczył odsetek.

W związku ze zwłoką w zapłacie faktury ustalono, że minął termin⁶² do złożenia ewentualnego roszczenia wykonawcy w tym zakresie.

(akta kontroli tom III, str. 2-213, tom IV, str. 90-137, 182-184, 341-342, str.195-205)

Roboty budowlane w ramach podkomponentu A1 sfinansowane badanymi wydatkami podlegały weryfikacji Inżyniera Kontraktu, który wystawiał dla nich Przejściowe Świadczenie Płatności, zawierające ich szczegółowe rozliczenie w podziale na zadania wraz z określeniem procentowego poziomu zaawansowania.

Skontrolowane płatności za usługi nadzoru budowlanego, pełnienie funkcji Inżyniera Kontraktu i usługi zarządzania kontraktem, usługi sprawowania nadzoru autorskiego, usługi konsultingowe w zakresie wdrożenia Planu RAP realizowane w ramach podkomponentu A3 realizowano zgodnie z umowami zawartymi z wykonawcami, po zatwierdzeniu przez pracowników RZGW miesięcznego raportu, zawierającego szczegółowe rozliczenie świadczonych usług (obejmujące wynagrodzenia i wydatki zwrotne).

(akta kontroli tom III, str. 2-213, tom IV, str. 195-205)

Dane finansowe przekazane do BKP w sprawozdaniu finansowym z realizacji Projektu za 2019 r., sporządzonym przez BWP, odpowiadały zapisom w ewidencji księgowej prowadzonej dla Projektu (konta: 130, 131, 135 i 137).

Sprawozdania finansowe z realizacji Projektu za poszczególne kwartały 2019 r. przekazano do BKP w terminie określonym w dokumencie pn. *Przepływy pieniężne, procedury sprawozdawcze i rozliczeniowe w Projekcie* (do 15 dnia po upływie kwartału). Do sprawozdań kwartalnych za II i III kwartał sporządzono korekty zmieniające pierwotnie wykazane wartości. Powyższe spowodowane było refundacjami przyznanych środków kredytowych po terminach płatności faktur VAT, które pierwotnie sfinansowano ze środków własnych jednostki.

(akta kontroli tom III, str. 221-272; tom IV, str. 138-181, str. 195-205)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

⁶¹ W okresie od 15 grudnia 2018 r. do 3 lutego 2019 r. stan rachunku bankowego wynosił 0 zł.

⁶² Punkt 20.1 OWU stanowi, że wykonawca powinien powiadomić Inżyniera kontraktu najszybciej jak to możliwe jednak nie później niż 28 dni po powzięciu informacji o zaistnieniu zdarzenia rodzającego m.in. skutek w postaci dodatkowej płatności.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Katowice, dnia 22 maja 2020 r.

Kontroler

Joanna Paliga

Gł. specjalista kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

.....